

Szakmai beszámoló a Felsőoktatási Struktúraátalakítási Alap 2.3.4. számú, A gyakorlati képzés megalapozása a tanárképzésben című alprogram 3–4. moduljának megvalósításáról az ELTE Bölcsészettudományi Karán

A beszámolót összeállította: Antalné Szabó Ágnes

1. Szervezeti keretek

A programért felelős szervezeti egység: ELTE Tanárképző Központ

A szakmai modulokat koordináló kari szervezeti egység: ELTE BTK Szakmódszertani Központ

A szakmai program megvalósításának időtartama a BTK-n: 2015. május 1. – 2016. április 30.

Az alprogram kari vezetője: Antalné dr. Szabó Ágnes, egyetemi docens, központvezető

Az alprogram kari szakmai koordinátora: Petró Tímea tanárképzési referens

Az alprogram kari szakmai asszisztensei: Bálint Helga gyakornok, Geráth Júlia gyakornok, Láng Helga gyakornok

Közreműködő: ELTE BTK Bölcsésztanár-képzési kutatócsoport

2. A program célja és az eredmények alkalmazása

A pályázati program célja volt az osztatlan rendszerű, új típusú egyéves szakmai gyakorlat és kisebb részben az új típusú szaktárgyi gyakorlat megalapozása a következő tevékenységekkel:

- kapcsolatfejlesztés általános iskolai és középiskolai gyakorlóléhelyekkel,
- kapcsolatfejlesztés a potenciális mentorokkal, konzulens tanárokkal, új vezetőtanárokkal,
- szempontrendszer kidolgozása a mentorok kiválasztásához és az óralátogatásokhoz,
- esettanulmányok készítése a potenciális mentorok és új vezetőtanárok mentorálási kompetenciáiról óralátogatások alapján,
- adatbázis megalapozása a szakmai gyakorlatok szervezéséhez.

Minőségi és mennyiségi változást jelent a képzésfejlesztésben az új típusú osztatlan tanárképzés bevezetése, az általános iskolai és a középiskolai tanár szakos hallgatókat befogadó gyakorlóléhelyek hálózatának a kiépítése, a szakmai szaktárgyi keretek kialakítása. Az ELTE-n az osztatlan tanárképzésben olyan tanári szakok akkreditálása is megtörtént, illetve akkreditálásuk folyamatban van, amelyek jellemzően az általános iskolák és a szakiskolák számára képeznek tanárokat. Ezekben a tanári szakokon a hallgatóknak a szaktárgyi és az egyéves szakmai gyakorlatot általános iskolai és szakiskolai gyakorlóléhelyeken szükséges elvégezniük. Az ELTE-n az osztatlan tanárképzésben a középiskolai és a nemzetiségi nyelvi általános iskolai képzésre szakképzettséget adó (részben akkreditált, részben akkreditálás alatt álló) tanári szakok számára is új feladatot jelent az egyéves szakmai gyakorlathoz a megfelelő gyakorlóléhelyek, vezetőtanárok és mentorok felkérése a megnövekedett hallgatói létszámhoz igazodva.

Mivel a gyakorlóléhelyek, valamint az új vezetőtanárok, mentorok kiválasztása és megbízása részben a szakmódszertanok oktatóinak a véleményezése alapján történik, igen nagy számban szükségesek előzetes iskola- és óralátogatások a szakmódszertanos oktatók részvételével. Az FSA 2.3.4. számú alprogramja ennek a részbeni megvalósításához adott tartalmi és pénzügyi keretet. A program eredményei hozzájárulnak a hosszabb távon fenntartható tartalomfejlesztéshez, a szakmai gyakorlatok eredményes megszervezéséhez. A pályázat keretében végzett szakmai tevékenységek megalapozzák egy hosszú távon használható

partneriskolai és vezetőtanári, illetve mentori hálózat kiépítését, együttműködve az ELTE tanárképző karaival és a Tanárképző Központtal.

3. A megvalósított pályázati tevékenységek leírása

A 3–4. pályázati modulban a következő főbb szakmai tevékenységeket valósítottuk meg:

3.1. Szakmai tanulmányok írása a mentorok kiválasztásához, az iskola- és óralátogatásokhoz: 2 általános tanulmány a mentori kompetenciákról és a látogatások forgatókönyvéről, továbbá szakos kiegészítő anyagok, lektori vélemények.

Szerzők: Antalné Szabó Ágnes, Baditzné Pálvölgyi Kata, Bodnár Gábor, Boócz-Barna Katalin, Czibula Katalin, István Anna, Lásznayné Martos Ida, Major Éva, Raátz Judit, Szabó Éva

3.2. Szakmai dokumentumok összeállítása a mentori és a partneriskolai hálózat kialakítandó adatbázisához és az óralátogatásokhoz: sablon az esettanulmányokhoz, sablonok a partneriskolai és a gyakorlóiskolai adatbázishoz, tájékoztató a BTK tanári szakjaihoz szükséges vezetőtanári kapacitásról.

Szerző: Antalné Szabó Ágnes

3.3. Mentorműhelyek szervezése (7 műhely: a magyartanári, az angol nyelv és kultúra tanári, a német nyelv és kultúra tanári, az ének-zene tanári, a spanyol nyelv és kultúra tanári, a francia nyelv és kultúra tanári szakokon, valamint a szláv nyelvek tanári szakjain), a szakmai találkozókhoz képzési anyagok kidolgozása, összefoglalók készítése a mentortalálkozók tapasztalatairól.

Szerzők: Baditzné Pálvölgyi Kata, Boócz-Barna Katalin, Erdős Ákos, István Anna, Láng György, Major Éva, Láng György, Molnár Gábor Tamás, Pálffy Gabriella, Pálosi Ildikó, Raátz Judit, Szabó Éva, Szesztay Margit

3.4. Esettanulmányok készítése az általános iskolai és középiskolai óra-, illetve intézménylátogatások tapasztalatairól a 4 + 1 és az 5 + 1 éves képzésű tanári szakok szakmai és szaktárgyi gyakorlatának támogatására a potenciális iskolai gyakorlóléhelyeken. A 3. modul keretében 100 esettanulmány, a 4. modul keretében 260 esettanulmány készült, kb. 85%-ban a 2016 első negyedévében megvalósult látogatások alapján, kb. 15%-ban korábban megvalósult látogatások alapján, kb. 90%-ban külső iskolákban tanító potenciális mentorokról, 10%-ban új felterjesztésű vagy jövőbeli gyakorlóiskolai vezetőtanárokról. Az esettanulmányok készítését támogató tevékenységek voltak: a látogatás megszervezése, az óra előtti megbeszélés, óramegfigyelés, elemzés és értékelés, a tapasztalatok megfogalmazása.

Az esettanulmányokban a következő kérdésekre válaszoltak a szerzők:

- Benyomások az iskoláról.
- Átfogó vélemény az óráról és az óramegbeszélésről.
- Tapasztalatok a pedagógus alapvető tanári (szaktárgyi, szakpedagógiai, pedagógiai-pszichológiai, kommunikációs) kompetenciáiról.
- A speciális mentori kompetenciákkal kapcsolatos megfigyelések és információk.

Az esettanulmányok szerzői (54 fő) a 3–4. modulban:

Antalné Szabó Ágnes	Lászayné Martos Ida
Baditzné Pálvölgyi Kata	Magyarné Ulrich Zsuzsa
Barátné Hajdu Ágnes	Major Éva
Bijvoet Martine	Molnár Gábor Tamás
Bodnár Gábor	Müller Márta
Boócz-Barna Katalin	Nagy Roland
Boronkai Szabolcs	Nakos Konstantinos
Czibula Katalin	Németh Katalin
Csaba Márta	Pálffy Gabriella
Császári Éva	Pálosi Ildikó
Csernussy Mónika	Palotás Berta
Dánél Mónika	Price Beatrix
Enyedi Ágnes	Raátz Judit
Erb Mária	Révész Judit
Erdős Ákos	Ryan Christopher
Falus Katalin	Salusinszky Gábor
Farkas Katalin	Santosné Blastik Margit
Ferenczi Attila	Simon Valéria
Florin Cioban	Solti Dóra
Galicza Péter	Szabó Éva
Gonda Zsuzsa	Szalai Judit
Gyertyánfy András	Szesztay Margit
Huszthy Alma	Tatár Béláné
Ispánovity Márta	Tóth Etelka
Kiss Csilla	Tóth Réka
Knipf-Komlósi Erzsébet	Veljanovszki Dávid
Kozák Dániel	Zsilák Mária

3.5. Összefoglaló tanulmányok készítése az 3–4. modul eredményeiről és az esettanulmányokban megjelenő szakmai tartalmakról.

Szerzők: Antalné Szabó Ágnes, Baditzné Pálvölgyi Kata.

4. A pályázatban közreműködő tanári szakok

A 3–4. modulban készült esettanulmányok szakgazdái a BTK-n:

- angol nyelv és kultúra tanára (általános iskolai és középiskolai)
- ének-zene tanár
- erkölcsstan- és etikatanár
- filozófiatanár
- finn nyelv és kultúra tanára
- francia nyelv és kultúra tanára
- holland nyelv és kultúra tanára
- könyvtárostánár
- latin nyelv és kultúra tanára
- magyartanár (általános iskolai és középiskolai)
- média-, mozgókép- és kommunikációtanár
- német és nemzetiségi német nyelv és kultúra tanára (általános iskolai és középiskolai)

- német nyelv és kultúra tanára (általános iskolai és középiskolai)
- olasz nyelv és kultúra tanára
- orosz nyelv és kultúra tanára
- portugál nyelv és kultúra tanára
- román és nemzetiségi román nyelv és kultúra tanára
- spanyol nyelv és kultúra tanára
- szlovák és nemzetiségi szlovák nyelv és kultúra tanára
- történelemtanár és állampolgári ismeretek tanára (általános iskolai és középiskolai)
- újjörög és nemzetiségi görög nyelv és kultúra tanára

5. Potenciális partnerintézmények

A pályázat keretében a következő 101 oktatási intézménnyel történt kapcsolatépítés, kapcsolatfejlesztés:

- Addetur Baptista Gimnázium, Szakközépiskola és Speciális Szakiskola
- Baár-Madas Református Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium
- Babilon Nyelvstúdió
- Baktay Ervin Gimnázium
- Békásmegyeri Veres Péter Gimnázium
- Benkő István Református Általános Iskola és Gimnázium
- Berzsenyi Dániel Gimnázium
- Bethlen Gábor Általános Iskola és Gimnázium
- BMSZC Petrik Lajos Két Tanítási Nyelvű Vegyipari, Környezetvédelmi és Informatikai Szakközépiskolája
- Bornemisza Péter Gimnázium, Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola, Óvoda és Sportiskola
- Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium
- Budai II. Rákóczi Ferenc Gimnázium
- Budaörsi Illyés Gyula Gimnázium és Közgazdasági Szakközépiskola
- Budapest Főváros X. Kerület Kőbányai Önkormányzat Szent László Gimnázium
- Budapest I. Kerületi Budapest I. Kerületi Szilágyi Erzsébet Gimnázium
- Budapest I. Kerületi Kosztolányi Dezső Gimnázium
- Budapest I. Kerületi Szilágyi Erzsébet Gimnázium
- Budapest II. Kerületi Móricz Zsigmond Gimnázium
- Budapest IX. Kerületi Szent-Györgyi Albert Általános Iskola és Gimnázium
- Budapest V. Kerületi Szent István Általános Iskola
- Budapest V. Kerületi Váci Utcai Ének-zenei Általános Iskola
- Budapest VI. Kerületi Bajza Utcai Általános Iskola
- Budapest VI. Kerületi Budapest VI. Kerületi Szinyei Merse Pál Gimnázium
- Budapest VI. Kerületi Kölcsey Ferenc Gimnázium
- Budapest VI. Kerületi Szinyei Merse Pál Gimnázium
- Budapest XIII. Kerületi Ady Endre Gimnázium
- Budapest XIII. Kerületi Pannónia Német Nemzetiségi Kétnyelvű és Angol Nyelvet Oktató Általános Iskola
- Budapest XIV. Kerületi Budapest XIV. Kerületi Teleki Blanka Gimnázium
- Budapest XVIII. kerületi Karinthy Frigyes Gimnázium
- Budapest XVIII. Kerületi Vörösmarty Mihály Ének-zenei Nyelvi Általános Iskola és Gimnázium
- Budapest XXII. Kerület Budai Nagy Antal Gimnázium

- Budapesti Budai II. Rákóczi Ferenc Gimnázium
- Budapesti Egyetemi Katolikus Gimnázium és Kollégium
- Budapesti Eötvös József Gimnázium
- Budapesti Fazekas Mihály Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium
- Budapesti Gépészeti SzC Ganz Ábrahám Két Tanítási Nyelvű Szakközépiskolája és Szakiskolája
- Budapesti Műszaki Szakképzési Centrum Pataky István Híradásipari és Informatikai Szakközépiskola
- Budapesti Műszaki Szakképzési Centrum Petrik Lajos Két Tanítási Nyelvű Vegyipari, Környezetvédelmi és Informatikai Szakközépiskolája
- Budapesti Műszaki Szakképzési Centrum Than Károly Ökoiskolája Gimnáziuma, Szakközépiskolája és Szakiskolája
- Budapesti Vendéglátóipari és Humán Szakképzési Centrum Dobos C. József Szakképző Iskolája
- Budapesti Vendéglátóipari és Humán Szakképzési Centrum Dobos C. József Szakképző Iskolája
- Deák Diák Általános Iskola
- Dunaharaszti Hunyadi János Német Nemzetiségi Általános Iskola
- Egressy Béni Református Művészeti Középiskola
- ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium és Kollégium
- ELTE Radnóti Miklós Gyakorló Általános Iskola és Gyakorló Gimnázium
- ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium
- Filler Utcai Általános Iskola
- Friedrich Schiller Gimnázium és Kollégium
- Gödöllői Petőfi Sándor Általános Iskola
- Gödöllői Török Ignác Gimnázium
- Győri Kazinczy Ferenc Gimnázium és Kollégium
- Győri Műszaki SZC Jedlik Ányos Gépipari és Informatikai Középiskolája és Kollégiuma
- Hunfalvy János Fővárosi Gyakorló, Kéttannyelvű Külkereskedelmi, Közgazdasági Szakközépiskola
- IX. Kerületi Szent-Györgyi Albert Általános Iskola és Gimnázium
- Jedlik Ányos Gimnázium
- Karinthy Frigyes Gimnázium
- Károlyi Mihály Magyar–Spanyol Tannyelvű Gimnázium
- Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola
- Kispesti Deák Ferenc Gimnázium
- Kispesti Károlyi Mihály Magyar–Spanyol Tannyelvű Gimnázium
- Kodály Zoltán Ének-zenei Általános Iskola, Gimnázium és Zenei Alapfokú Művészeti Iskola
- Kós Károly Általános Iskola
- Kosztolányi Dezső Gimnázium
- Kozma Lajos Faipari Szakközépiskola
- Kőbányai Szent László Általános Iskola
- Könyves Kálmán Gimnázium
- Leövey Klára Gimnázium
- Lónyay Utcai Református Gimnázium és Kollégium
- Magyarországi Németek Általános Művelődési Központja
- Manolisz Glezosz 12 Évfolyamos Kiegészítő Görög Nyelvoktató Iskola
- N. Bălcescu Román Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium

- Nagy Sándor József Gimnázium Budakeszi
- Német Nemzetiségi Gimnázium és Kollégium
- Németh László Gimnázium
- Óbudai Árpád Gimnázium
- Óbudai Gimnázium
- Patrona Hungariae Általános Iskola, Gimnázium, Diákotthon és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
- Péterfy Sándor Evangélikus Gimnázium, Általános Iskola és Óvoda
- Petőfi Sándor Gimnázium Budapest
- Piarista Gimnázium Budapest
- Pilisvörösvár Német Nemzetiségi Általános Iskola
- Sashegyi Arany János Általános Iskola és Gimnázium
- Sylvester János Református Gimnázium, Szakközépiskola és Szakképző Intézmény
- Szent László Gimnázium
- Szlovák Gimnázium, Általános Iskola, Óvoda és Kollégium
- Szlovák Tanítási Nyelvű Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Kollégium
- SZTE Juhász Gyula Gyakorló Általános és Alapfokú Művészeti Iskolája, Napközi Otthonos Óvodája
- Tamási Áron Általános Iskola és Német Két Tannyelvű Nemzetiségi Gimnázium
- Testnevelési Egyetem Gyakorló Sportiskolai Általános Iskola és Gimnázium
- Toldy Ferenc Gimnázium
- Újbudai Ádám Jenő Általános Iskola
- Újbudai József Attila Gimnázium
- Újlak Utcai Általános, Német Nemzetiségi és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Iskola
- Újpesti Csokonai Vitéz Mihály Általános Iskola és Gimnázium
- Újpesti Könyves Kálmán Gimnázium
- Városmajori Gimnázium és Kós Károly Általános Iskola
- Veres Péter Gimnázium
- VII. Kerületi Madách Imre Gimnázium
- Vörösmarty Mihály Gimnázium
- XVIII. Kerületi Vörösmarty Mihály Ének-zenei, Nyelvi Általános Iskola és Kollégium

6. Jövőbeli feladatok

A Bölcsészettudományi Karon jelentősen megnövekedett a tanár szakos hallgatók száma a korábbi rendszerhez képest. Bár a jelen pályázatban keretében nagyszámban születtek esettanulmányok a potenciális mentorokról, konzulens tanárokról, jövőbeli vezetőtanárokról, a hallgatók gyakorlatának támogatásához szükséges nagy létszám miatt a kapcsolatfejlesztés és a hálózatépítés további folytatására van szükség. A pályázat keretében gyűjtött szakmai tapasztalatok hozzájárulnak a vezetőtanárok és a mentorok munkáját támogató, új, korszerű minőségbiztosítási rendszer kifejlesztéséhez.

Budapest, 2016. április 29.